

УДК 327.8:[159.923: 328](73:5-15)“2017/2021”Д.Трамп
DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.40>

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА АДМІНІСТРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА Д. ТРАМПА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ (СПЕЦИФІКА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ)

Світлана Пик

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська 1, 79000, м. Львів, Україна*

Стаття присвячена близькосхідній політиці адміністрації президента Д. Трампа, зокрема питанням завершення військових кампаній США в Іраку, Афганістані, Сирії та розбудови антиіранської осі на чолі з Ізраїлем та Саудівською Аравією з метою протидії впливу Ірану в регіоні. Оскільки президент Д. Трамп мав твердий намір завершити «непотрібні» для США війни на Близькому Сході і повернути американських військових додому, компенсувати зменшення присутності США могли регіональні лідери завдяки колективному тиску на Іран. Тому адміністрація Д. Трампа і він особисто приділяли особливу увагу зміцненню контактів з керівними колами як Ізраїлю, так і Саудівської Аравії. Тісна співпраця з урядом Б. Нетаньяху і демонстративна підтримка ізраїльсько-палестинського протистояння за формулою «одна держава», а також багатомільярдні військові та інвестиційні угоди, укладені з принцом М. бін Салманом, свідчили про зацікавленість США у переформатуванні конфігурації впливів на Близькому Сході. Окрім Саудівської Аравії було налагоджено відносини з Єгиптом та ОАЕ. Консолідація американо-ізраїльсько-арабських зусиль залишала Іран у відносній ізоляції, що зафіксувала велика близькосхідна конференція, скликана за ініціативи адміністрації Д. Трампа 2019 р. у Варшаві.

Процес прийняття рішень в адміністрації багато в чому залежав від впливу «особистісного чинника», а саме від «екстраверсії» – провідного виміру особистості президента, який за амбітністю, імпульсивністю та самовпевненістю не приховував свого бізнес-підходу до ведення як державних, так і міжнародних справ. У підсумку, такий неординарний і недосвідчений у зовнішній політиці президент, як Д. Трамп, зумів домогтися завершення тривалих військових кампаній США на Близькому Сході, практично не поступившись інтересами своєї країни і переклавши частину відповідальності на регіональних лідерів – союзників США.

Ключові слова: «особистісний чинник», «екстраверсія», адміністрація президента Д. Трампа, зовнішньополітичне рішення, близькосхідний регіон.

Дональд Джон Трамп вписав своє ім'я в історію США як 45-й президент цієї країни. Його ім'я, окрім відомого усім бренду, тепер асоціюється і з політичним викликом традиційним американським елітам. Неординарність і пряmlinійність, з якими президент Д. Трамп вів справи, особливо на міжнародній арені, створювали враження надмірної самовпевненості й легковажності. Наскільки це було удаваним у поведінці президента США досі викликає інтерес багатьох дослідників. Непересічна особистість Д. Трампа, його очевидна невідповідність президентській посаді викликали когнітивний дисонанс не лише у США, а й у решти країн світу. Цей парадокс потрібно вивчати, не забуваючи про те, що висловлювання і вчинки президента Д. Трампа слід аналізувати у сукупності з його рішеннями і наслідками їхньої імплементації.

Метою пропонованого дослідження є простежити процес прийняття зовнішньополітичних рішень в адміністрації Д. Трампа на близькосхідному напрямку і виявити вплив особистісних характеристик президента на цей процес. Ключове **завдання** – з'ясувати, як саме «екстраверсія» як провідний вимір особистості Д. Трампа визначала поведінку президента і відображалася на сутності його рішень щодо регіону Близького Сходу.

Методи дослідження. За п'ятифакторною моделлю Р. МакКрея і П. Кости – теоретично універсальною у сучасній психології для досліджень «особистісного чинника», основними вимірами особистості є «екстраверсія» (extraversion), «сумлінність» (conscientiousness), «поступливість» (agreeableness), «відкритість новому досвіду» (openness to experience), «нейротизм» (neuroticism). Життєвий шлях Д. Трампа, його бізнес-кар'єра та політична діяльність яскраво свідчать про те, що провідним виміром його особистості є «екстраверсія», надмірний рівень якої час від часу породжує спалахи «нейротизму» [1]. Це доводять конкретні практичні випадки у роботі адміністрації Білого дому, коли президент зважувався на складні рішення. Насамперед заслуговує на увагу близькосхідний напрямок зовнішньої політики США.

Напевно, чи не найбільш нагальними зовнішньополітичними питаннями для адміністрації президента Д. Трампа, що вимагали врегулювання, були питання Близького Сходу. Їх потрібно розділити на дві великі групи: військові та політичні. По-перше, йшлося про необхідність завершення, на думку президента, «непотрібних» для США воєн і якнайшвидше повернення американських військових додому. У цьому він розраховував на підтримку своїх генералів – очільника Пентагону Дж. Меттіса, радника з питань національної безпеки Г. Макмастера (призначений на посаду після швидкої відставки М. Флінна) та голови адміністрації Білого дому Дж. Келлі (призначений після відставки Р. Прібуса). Д. Трамп мав велику повагу до видатних військових і пишався, що такі люди були в його оточенні. Своєю чергою, генерали разом з держсекретарем Р. Тіллерсоном склали «команду важковаговиків» в адміністрації: виважені, стримані і стійкі, вони могли нівелювати авантюризм президента і вирівнювати зовнішньополітичний курс. Що цікаво, у військових справах Д. Трампа критикували найменше. До кінця 2017 р. в Іраку з допомогою міжнародної коаліції на чолі зі США було ліквідовано осередки самопроголошеної Ісламської держави. Адміністрація Д. Трампа значно збільшила ресурси і наділила ширшими повноваженнями військових командирів на місцях, що дало змогу ефективно завершити антитерористичні зусилля попередньої адміністрації. З лютого 2018 р. американці почали поступово скорочувати свою військову присутність, однак з огляду на вже набутий негативний досвід швидкого виведення військ адміністрацією Б. Обама, нестабільну ситуацію в Іраку та сусідній Сирії, значний деструктивний вплив у регіоні з боку Ірану близько 5 тис. американських військових залишалося в Іраку до 2020 р. [2, с. 141].

Як продовження боротьби з тероризмом збройні сили США широко застосовували високоточну техніку і бойові безпілотні літальні апарати, один з яких здійснив успішну місію з ліквідації в районі міжнародного аеропорту Багдада іранського генерала К. Сулеймані – командувача підрозділу «Аль-Кудс» Корпусу вартових Ісламської революції. Наказ про ліквідацію віддав особисто президент Д. Трамп. Реакція іракського керівництва була негайною і безапеляційною: не бажаючи ставати ареною протистояння США та Ірану, офіційний Багдад вимагав повного виведення американського військового контингенту з території країни. У відповідь Д. Трамп заявив, що США накладуть економічні санкції на Ірак, а також вимагатимуть відшкодування своїх мільярдних інвестицій у розбудову найбільшої військово-повітряної бази в країні. Водночас він недвозначно висловився на адресу керівництва Ірану, застерігаючи про неминучий удар непомірної сили у випадку, якщо американські військові бази у регіоні чи їхній персонал стануть об'єктами атаки. Войовничу риторику президента підтвердив і держсекретар М. Помпео (замінив на посаді Р. Тіллерсона), наголосивши, що напад на США у жодному разі не пройде безкарно для Ірану [3]. У підсумку, раціональність усіх залучених сторін взяла гору, адміністрація Д. Трампа вдалося уникнути чергової війни на Близькому Сході, у листопаді 2020 р. президент оголосив про скорочення до січня наступного року чисельності військового

контингенту в Іраку до 2500 чол. (таке ж рішення було прийнято і щодо скорочення американської військової присутності в Афганістані), а остаточно завершити кампанії в обох країнах зуміла вже адміністрація Дж. Байдена. Через свою імпульсивність Д. Трамп легко говорив про війну, але як бізнесмен розумів її безперспективність, тому віддавав перевагу веденню переговорів з позиції сили й укладенню вигідних угод.

Так відбулося в Афганістані. Спочатку в адміністрації Д. Трампа не мали чіткого плану з врегулювання ситуації і завершення найдовшої в історії США війни. Унаслідок діяльності адміністрації Б. Обама у країні залишалося близько 10 тис. американських військових, яких потрібно було або суттєво посилювати, щоб розраховувати на переможний результат у війні, або виводити і визнати свою поразку. Відповідальність за неспроможність досягти успіху в Афганістані Д. Трамп покладав на попередників Дж. У. Буша та Б. Обаму, а з 2011 р. постійно виступав проти війни, яка коштувала американському бюджету 50 млрд дол. щороку, не говорячи про людські втрати. Тепер відповідальність була на ньому і він не міг довго зволікати з рішенням. Водночас через свій нестримний темперамент Д. Трамп не міг примусити себе детально аналізувати ситуацію в Афганістані у пошуках досягнення миру. Його мирні наміри розділяв і головний стратегічний радник С. Беннон, але відкритим залишалося питання, що саме потрібно адміністрації: перемога чи уникнення поразки. Конкретні пропозиції було доручено розробити Г. Макмастеру, але з огляду на військові потреби до травня 2017 р. адміністрації довелося посилити військовий контингент в Афганістані до 14 тис. чол. Г. Макмастер та його люди розглядали три варіанти розвитку подій: виведення військ (незалежно від того, як довго вдасться стримувати Талібан від захоплення влади в Афганістані, це означало, що президент Д. Трамп зазнав поразки у війні, що для нього було абсолютно неприйнятно); посилення спеціальних контртерористичних загонів й активне залучення ЦРУ до зачистки осередків талібів, після чого – виведення військ (цей варіант категорично відкинуло керівництво ЦРУ); незначне посилення американського військового контингенту: більше військ, ширші повноваження, інші цілі місій (такий варіант влаштовував очільників держдепартаменту й Пентагону, очікувалося, що його підтримає і президент). На противагу, аналізували також можливість суттєвого збільшення американського військового контингенту в Афганістані до 50–60 тис. чол., що забезпечило б перемогу, але надто дорогою ціною. До того ж, на думку заступниці Г. Макмастера Д. Пауелл, таке рішення не знайшло б підтримки серед політичних кіл і могло викликати обурення американської громадськості [4, с. 266–267].

На засіданні РНБ 19 липня Д. Трамп жорстко розкритикував роботу своїх радників і генералів, які витратили стільки часу на формулювання «ніякої» пропозиції, погрожував усіх звільнити, бо вони зовсім не орієнтувалися у тому, що відбувалося. За його словами, США витрачали величезні кошти, а ситуація в Афганістані не покращувалась: НАТО без американських військових було недієве, Пакистан отримував щорічні американські субсидії і лише робив вигляд, що допомагає, керівництво у Кабулі корумповане і збагачується за рахунок США, наркотрафік процвітає. Сполучені Штати за роки присутності в Афганістані навіть не скористалися його природними ресурсами, як це робила КНР [4, с. 267–268; 5, с. 124–125]. Тобто, крім втрат, кампанія в Афганістані нічого не дає, і замість вийти з пату, йому пропонують його затягувати. Цікаво, що така обізнаність Д. Трампа з'явилася після розмови зі звичайними солдатами, які служили в Афганістані і були запрошені президентом на ланч до Білого дому. З того моменту він переконався, що Сполученим Штатам необхідно будь-що виходити з Афганістану. Однак через місяць на засіданні РНБ Дж. Меттісу вдалося схилити президента до думки, що залишити Афганістан означало сприяти появі чогось подібного на самопроголошену Ісламську державу, як це сталося в Іраку за часів

адміністрації Б. Обама. Тому краще дотримуватися поміркованої стратегії: зміцнити свої позиції в країні і зондувати можливості для ведення переговорів про примирення з талібами. Відтак, Д. Трамп затвердив пропозиції Г. Макмастера, так звані 4R: *reinforce* – посилення (збільшення обсягів військово-технічних засобів та обладнання, активізація військових навчань афганської армії та сил безпеки, забезпечення умов для проведення реформ), *realign* – переадресація (чітке скерування допомоги цивільним туди, де її найбільше потребують), *reconcile* – примирення (докладання дипломатичних зусиль для досягнення політичного компромісу між центральною владою та місцевими етнічними угрупованнями), *regionalize* – регіоналізація (співпраця з регіональними владами) [5, с. 258].

Нову стратегію щодо Афганістану схвально прокоментували сенатори Дж. Маккейн та Т. Кейн – кандидат у віце-президенти під час президентської кампанії Х. Клінтон. Інтереси американських військових було враховано, а з виступів президента напрошувався висновок, що адміністрація шукатиме шляхів для виключно переможного виходу з Афганістану. Для ведення переговорів з представниками талібів у 2018 р. уповноважили досвідченого дипломата, екс-посла в Афганістані та Іраку З. Халілзада. Він домігся швидкого прогресу, запропонувавши чіткий графік повного виведення американських військ з країни в обмін на залучення руху Талібан до переговорів з афганським урядом, припинення ворожнечі з обох сторін і вироблення угоди про примирення. Крім того, американці наполягали, щоб Талібан відмовився від підтримки «Аль-Каїди» чи інших терористичних угруповань. За дев'ять раундів переговорів, у вересні 2019 р. було складено проект угоди, однак представники талібів, так само як і старші лідери руху, не прийняли усіх умов американців. Президент Д. Трамп постав перед дилемою: виконати передвиборчу обіцянку і завершити війну в Афганістані чи допустити можливість відновлення терористичної загрози, що знівельовало б зусилля попередніх адміністрацій з 2001 р. Він знову вибрав помірковану лінію поведінки, оголосивши про скорочення американського військового контингенту в Афганістані до 8600 чол., але після різкої ескалації ситуації з боку талібів, заявив про припинення переговорів з ними [6, с. 90]. Д. Трамп не міг собі дозволити підписати угоду з тими, хто продовжує чинити теракти, унаслідок яких гинуть американські солдати. І тим не менше, наприкінці листопада він поїхав з візитом до Афганістану, зустрівся з президентом А. Гані і висловив сподівання на те, що таліби погодяться на припинення ворожнечі, адже силове протистояння заводило усі сторони у «глухий кут». Його ініціатива сприяла відновленню переговорів, які завершилися у лютому 2020 р. підписанням у м. Доха (Катар) «угоди про запровадження миру». У присутності держсекретаря США М. Помпео документ підписали спеціальний посланник З. Халілзад і політичний керівник Талібану Мулла Абдул Гані Барадар, за яким американські війська та війська їхніх союзників мали бути виведені з країни до травня 2021 р., за цей час мали відбутися переговори та узгодження позицій Талібану з афганським урядом, обмін полоненими, а також зняття санкцій з Талібану. Окремо зазначалося про недопущення діяльності «Аль-Каїди» чи будь-якої іншої екстремістської організації на території, підконтрольній договірним сторонам [7]. Щоправда, упродовж 2020–2021 рр. Талібан не виконував зобов'язання, незважаючи на те, що адміністрація Д. Трампа виконувала свої і послідовно скорочувала чисельність американських військових в Афганістані (до 2500 чол. на початок 2021 р.). Як виявилось, підготувати завершення «нескінченної війни» було не простіше, ніж його реалізувати, у чому переконалася адміністрація Дж. Байдена [8, с. 4–5]. Тому слід віддати належне Д. Трампу за виконання своєї передвиборчої обіцянки.

У спадок від адміністрації Б. Обама президенту Д. Трампу також дісталися проблеми у Сирії: ведення антитерористичної кампанії на чолі міжнародної коаліції проти самопроголошеної Ісламської держави і підтримка сирійських демократичних (опозиційних) сил

у протистоянні з військами президента Б. Асада. У першому випадку, скоординовані авіаудари міжнародної коаліції та наземні операції сирійських опозиційних сил 2016 р. проти осередків Ісламської держави, а з іншого боку, звільнення від терористів міст Алеппо і Пальміри, здійснене сирійськими урядовими військами за підтримки російської авіації, дали змогу критично послабити позиції ІД на території Сирії. У червні – жовтні 2017 р. унаслідок «Великої битви» за Ракку – столицю терористів, військам сирійської опозиції за авіапідтримки США вдалося повністю звільнити місто. Бойовики ІД були майже повністю витіснені з країни, провокували лише локальні сутички, а їхня присутність обмежувалася окремими районами провінції Ідліб. Після операції американського спецназу з ліквідації лідера Ісламської держави А. аль-Багдаді (жовтень 2019 р.) президент Д. Трамп офіційно оголосив про завершення військової місії США у Сирії.

Що стосується другого компоненту залучення Сполучених Штатів у внутрішні справи держави, то вони продовжують надавати усебічну підтримку силам сирійської опозиції, хоча з 2016 р. останнім доводиться поступатися переважаючому натиску урядових військ, які з російською та іранською допомогою почали відновлювати контроль над територією країни. 4 квітня 2017 р. війська президента Б. Асада застосували хімічну зброю проти повстанців у м. Хан Шейхун. І на відміну від свого попередника Б. Обами, Д. Трамп не мав сумнівів щодо недопущення порушення цієї «червоної лінії». Що цікаво, будучи від природи миролюбним, незважаючи на роками вироблений стиль сильного бізнесмена, президент не особливо схилився до дій, які не давали безпосереднього зиску. Він не розумів, для чого робити те, що не мусово робити. Водночас він добре усвідомлював, що бездіяльність не демонструє сили і все ж перебував під впливом С. Беннона, який на засіданні РНБ висловлювався проти жорсткої реакції на злочин Б. Асада. Основним аргументом головного стратега було те, що США не повинні втручатися в внутрішні справи Сирії і реагувати на кожну хімічну атаку, вчинену будь-де у світі. Своєю чергою, Д. Пауелл разом з Іванкою – донькою президента й офіційною радницею, знайшли спосіб його мотивувати: вони підготували відео-презентацію жахливих наслідків атаки у Хан Шейхуні, яка настільки вразила Д. Трампа, що він невідкладно звернувся до військових опцій [4, с. 191–193]. Вже 5 квітня Г. Макмастер і керівник справами Близького Сходу в РНБ Д. Харві розробили на розгляд президента три варіанти: потужний удар (застосування 200 ракет “Tomahawk”), удар середньої потужності (60 ракет), мінімальна реакція (без ракетних ударів). Військові на чолі з Дж. Меттісом переконали президента обрати удар середньої потужності, оскільки йшлося не про розгортання війни, а про жорстке попередження Б. Асаду. Перед ухваленням рішення Д. Трамп вдався до деталей щодо високоточності ракет, ймовірності поцілення незапланованих об’єктів і загибелі цивільних людей. Військові за даними розвідки навіть визначили, на якому саме з об’єктів атаки могли перебувати російські військові спеціалісти (район аеродрому Аль Шайрат) і вжили заходів для їх завчасного попередження [5, с. 150–151]. Наказ про початок операції Д. Трамп віддав 6 квітня з борту президентського літака, де проходила завершальна нарада. Це була його перша військова акція як головнокомандувача.

З весни 2017 р. американці почали створювати військові бази на території Сирії (переважно північно-східні райони), яких до 2020 р. налічувалося десять. Це викликало критику з боку президента Б. Асада та його союзників, оскільки бази розташовані поблизу основних нафтових родовищ країни і контролюють підходи до них, а ще одна – на півдні (провінція Хомс) – контролює кордон Сирії з Іраком. Натомість США наголошують на необхідності забезпечувати безпеку стратегічно важливих локацій і не відмовляються від спроб усунення від влади Б. Асада руками опозиційних сил. До 2021 р. основну частину американського військового контингенту з території Сирії було виведено, на базах залишається

близько 900 солдат та офіцерів так званого «миротворчого контингенту». Можна вважати, що Д. Трамп виконав свою передвиборчу обіцянку щодо Сирії.

Що стосується другої групи близькосхідних (політичних) питань, то можна сказати, що загалом у регіоні президент Д. Трамп вів досить прямолінійну політику, на відміну від стратегії Б. Обама «керувати здалеку» (англ. «leading from behind»), що виявилася неефективною. Було налагоджено відносини з Єгиптом, Саудівською Аравією, ОАЕ, недвозначно продемонстровано підтримку Ізраїлю. У такий спосіб формувалася регіональна антиіранська вісь, що допомагала адміністрації Д. Трампа здійснювати максимальний тиск на Іран після анонсованого виходу США з «ядерної угоди». Цей тиск акумулювали вимоги, оголошені держсекретарем М. Помпео: відмова Ірану від збагачення урану; безперешкодна робота інспекцій МАГАТЕ на території країни; відмова від виробництва ракет, здатних нести ядерну боєголовку; припинення підтримки Хамас, Хезболли, Палестинського Ісламського джихаду, Талібану, іракських шиїтських військових угруповань, еменських хуситів; виведення військових сил, підпорядкованих Ірану, з території Сирії; уникнення поведінки, загрозової по відношенню до Саудівської Аравії, ОАЕ та Ізраїлю [9, с. 12]. Лише за умови виконання цих вимог США могли розглядати опцію переукладення «ядерної угоди». Після скорочення американської військової присутності у регіоні головну роль у стримуванні Ірану адміністрація Д. Трампа відводила Ізраїлю та Саудівській Аравії.

Цікаво, що Д. Трамп став першим президентом США з часу ізраїльсько-палестинського мирного процесу, який визнав прийнятним проголошення однієї держави на спірних територіях. У лютому 2017 р. він пояснив, що розглядаються варіанти «дві держави», «одна держава», і слід погодитися з тим, який влаштує обидві сторони – Ізраїль та Палестину. Його тісна співпраця з урядом Б. Нетаньяху і подальші проізраїльські кроки, наприклад, визнання Єрусалима столицею Ізраїля і переведення туди американського посольства, свідчили про превалювання варіанту «одна держава». Відкритим залишалось питання майбутнього статусу палестинських арабів на території цієї держави і розробка відповідних положень конституції [10, с. 30–31].

У лютому 2019 р. за ініціативи адміністрації Д. Трампа у Варшаві було скликано близькосхідну конференцію, порядок денний якої формували пріоритетні проблеми регіону: конфлікти у Сирії та Ємені, тероризм та екстремізм, поширення озброєнь, безпекові виклики морській торгівлі, підризна діяльність квазі-військових угруповань. Основна мета конференції, за словами держсекретаря М. Помпео, – зосередити увагу на поширенні впливу Ірану, а також тероризму, у регіоні. Незважаючи на скептичне ставлення країн-членів ЄС і відмову деяких запрошених держав (Росія, Туреччина) через очевидне антиіранське спрямування конференції, у ній взяли участь понад шістьдесят держав. У підсумку, Сполученим Штатам вдалося продемонструвати американо-ізраїльсько-арабську єдність як альтернативу неефективному Мадридському квартету (США, ООН, ЄС, Росія), покликаному регулювати проблеми регіону. Консолідація зусиль Ізраїля та сунітських арабських держав проти Ірану залишала його у відносній ізоляції, чого домагалися США [11]. Оскільки Іран, на відміну від Сполучених Штатів, не мав намірів скорочувати свою військову присутність на території Сирії, а спроби Б. Нетаньяху переконати російське керівництво вплинути у цьому питанні на Тегеран зазнали фіаско, Д. Трамп вирішив компенсувати Ізраїлю безпекові ризики. З притаманною йому легкістю і безтурботністю він написав у Твіттері, що настав час визнати суверенітет Ізраїлю над Голанськими висотами – стратегічно важливою територією для безпеки країни і регіональної стабільності в цілому, і в березні 2019 р. президентською прокламацією оголосив Голанські висоти територією Ізраїлю. Таке порушення ізраїльсько-сирійської угоди 1974 р. і режиму стримування обох

сторін від ворожнечі означало, що Іран за сприяння Б. Асада отримав привід нарощувати військову присутність на сирійському боці кордону, а Ізраїль, своєю чергою, – завдавати превентивних ударів позиціям Хезболли у регіоні. Водночас, незважаючи на провокацію загострення ізраїльсько-іранського протистояння, експерти у справах регіону стверджують, що Ізраїль би у жодному разі не дозволив Сирії чи квазі-військовим угрупованням за підтримки Ірану контролювати Голанські висоти. А Д. Трамп це визнав реальними умовами, в яких слід будувати стабільність регіону [12].

Що стосується Саудівської Аравії, то вона стала першою країною, яку відвідав Д. Трамп після вступу на посаду президента США. Він був задоволений візитом, а особливо вигідними багатомільярдними угодами щодо інвестицій та продажу озброєнь, укладеними з наступником короля Салмана принцом М. бін Салманом. Американське озброєння Саудівська Аравія використовувала у протистоянні з Іраном на території Ємену, де з 2014 р. точиться внутрішній конфлікт між урядовими силами країни та опозиційним воєнізованим угрупованням Ансар Аллах (рух хуситів), яке підтримує Іран. Тісні довірливі відносини, налагоджені між М. бін Салманом та Дж. Кушнером – радником Д. Трампа з близькосхідних питань (і зятем), давали підстави сподіватися на успішне посередництво Саудівської Аравії в ізраїльсько-палестинському мирному врегулюванні [4, с. 230]. Розроблений Дж. Кушнером план знайшов схвалення у М. бін Салмана, який спробував «продати» його лідеру палестинців М. Аббасу у пакеті разом з десятильямільярдною субсидією з боку Саудівської Аравії, але той відмовився [9, с. 17]. Амбітні сподівання Дж. Кушнера і Д. Трампа не справдилися, тому було віддано перевагу концентрованій підтримці Ізраїлю і варіанту «одна держава». Своєю чергою, завдяки прихильності американської адміністрації Саудівська Аравія почала перебирати на себе активнішу роль у регіоні на фоні послаблення традиційно ключових гравців – Єгипту, Іраку та Сирії. Президента Д. Трампа такий «менеджмент» Близького Сходу цілком влаштовував.

Висновки. У підсумку, такий непостійний і непередбачуваний президент, як Д. Трамп, чий беззастережність і легковажність викликали як осуд, так і побоювання, проявив себе як досить послідовний щодо виконання своїх передвиборчих обіцянок, а також зумів врегулювати проблеми, що створювала для США близькосхідна політика попередніх президентських адміністрацій. На контрасті з виваженістю і раціональністю Б. Обами (відносно рівний профіль особистості з помірно високим рівнем «поступливості», «сумлінності», а також «екстраверсії»), рішучість Д. Трампа (високий рівень «екстраверсії» зі схильністю до надмірного) резонувала з максималізмом Дж. У. Буша (високий рівень «екстраверсії» у поєднанні з невисоким рівнем «поступливості»), з яким тодішня наддержава почала глобальну боротьбу з міжнародним тероризмом і через двадцять років вольовим рішенням завершила.

Список використаної літератури

1. Immelman A., Griebie A. M. The Personality Profile and Leadership Style of U.S. President Donald J. Trump in Office / 43^d Annual Scientific Meeting of the International Society of Political Psychology. Berlin, 2020, July 14–16. Retrieved from: http://digitalcommons.csbsju.edu/psychology_pubs/129/
2. Cook S. No Exit. Why the Middle East Still Matters to America // *Foreign Affairs*. 2020. Vol. 99. No 6. P. 133–142.
3. Kim M. S., Rucker Ph. Trump Threatens to Strike Iranian Cultural Sites and Impose ‘Very Big’ Sanctions on Iraq as Tensions Rise // *The Washington Post*. 2020, January 5. Retrieved from: <https://www.washingtonpost.com/politics/trumps-threats-against-iranian-sites-raise-questions-about-the-potential-for-war-crimes/2020/01/05/>

4. Wolff M. *Fire and Fury. Inside the Trump White House*. N. Y. : Henry Holt and Company, 2018. 322 p.
5. Woodward D. *Fear: Trump in the White House*. N. Y. : Simon & Schuster, 2019. 448 p.
6. Malkasian C. How the Good War Went Bad. America's Slow-Motion Failure in Afghanistan // *Foreign Affairs*. 2020. Vol. 99. No 2. P. 77–91.
7. Agreement for Bringing Peace to Afghanistan. 2020, February 29. Retrieved from: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/Agreement-For-Bringing-Peace-To-Afghanistan-02.29.20.pdf>
8. Afghanistan: Background and U.S. Policy: In Brief / Congressional Research Service. 2022, February 17. Retrieved from: <https://sgp.fas.org/crs/row/R45122.pdf>
9. Indyk M. Disaster in the Desert. Why Trump's Middle East Plan Can't Work // *Foreign Affairs*. 2019. Vol. 98. No 6. P. 10–20.
10. Munayyer Y. There Will Be a One-State Solution. But What Kind of State It Will Be? // *Foreign Affairs*. 2019. Vol. 98. No 6. P. 30–36.
11. Czulda R. The Warsaw Summit: Not So 'Anti-Iranian' but Still a Success. 2019. February, 19. Retrieved from: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/iransource/the-warsaw-summit-not-so-anti-iranian-but-still-a-success/>
12. Landler M., Wong E. In Golan Heights, Trump Bolsters Israel's Netanyahu but Risks Roiling Middle East // *The New York Times*. 2019, March 21. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2019/03/21/us/politics/golan-heights-trump.amp.html>

MIDDLE EAST DECISION-MAKING IN THE PRESIDENT DONALD J. TRUMP ADMINISTRATION

Svitlana Pyk

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska str., 1, 79000, Lviv, Ukraine,*

The article is dedicated to the President D. Trump administration foreign policy in the Middle East. In particular it considers the U.S. military operations in Iraq, Afghanistan and Syria on their final as well as adoption of the new Israeli–Saudi Arabian security periphery to counter Iranian influence in the region. President D. Trump was firmly resolved to finish the “unnecessary” wars in the Middle East and to bring American soldiers back home, instead the regional powers should be involved to provide collective pressure on Iran and troubleshoot in case of the U.S. absence on the ground. That is why the administration and the President himself were especially interested in tightening their contacts with the Israeli and Saudi Arabian ruling elites. Strong support for the B. Netanyahu government and “one state” solution of the Israeli–Palestinian confrontation on one side, and multibillion military trade and investment agreements signed with Prince M. bin Salman on the other, proved the U.S. administration to be eager to re-balance the Middle East spheres of influence. Besides Saudi Arabia the U.S. relationships with Egypt and the UAE have been strengthened. Thus far the American-Israeli-Arabian consolidation has relatively isolated Iran in the region and moved even further during the Middle East conference held in Warsaw 2019.

Foreign policy decision-making in the President D. Trump administration was mostly influenced by the «personal factor» and «extraversion» in particular as the main dimension of the president's personality. D. Trump's ambitious temper, impulsiveness and self-assurance had nothing to hide under his business approach to executing power and dealing with foreign leaders. An extraordinary president, unexperienced in foreign policy, D. Trump as a result has finished long and costly U.S. military operations in the Middle East, following American interests and sharing the responsibility with regional powers and U.S. allies.

Key words: «personal factor», «extraversion», President D. Trump administration, foreign policy decision, Middle East region.